LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

Palveluosasto / kuluttajapalveluyksikkö

**Asiantuntijalausunto**
x.11.2022

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

**Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rautatiekuljetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 240/2022)**

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää liikenne- ja viestintävaliokuntaa mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa ja esittää hallituksen esityksestä seuraavaa:

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rautatiekuljetuslakia, lakia liikenteen palveluista ja lakia kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista. Ehdotetut lakimuutokset liittyvät uuden rautatieliikenteen matkustajien oikeuksia ja velvollisuuksia koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen ((EU) 2021/782), eli niin sanotun rautatievastuuasetuksen soveltamiseen Suomessa. Lakimuutokset kohdistuvat pääasiassa kansallisten lakien kohtiin, joissa viitataan edeltävään rautatievastuuasetukseen ((EY) 1371/2007), ja muutokset ovat pitkälti teknisluonteisia. Liikenne- ja viestintäministeriö on osallistunut hallituksen esityksen valmisteluun, ja ministeriön näkemykset on otettu asian valmisteluvaiheessa kiitettävästi huomioon. Liikenne- ja viestintäministeriö kannattaa esitettyjä muutoksia.

Uusi rautatievastuuasetus laajentaa vammaisten ja toimintarajoitteisten henkilöiden oikeuksia rautatieliikenteessä.

*Poikkeukset kaupunki-, esikaupunki- ja alueellisen liikenteen osalta*

Uuden rautatievastuuasetuksen myötä nyt voimassa olevat kansalliset poikkeukset kaupunki-, esikaupunki- ja alueellisen raideliikenteen osalta on ehdotettu pidettäväksi voimassa. Nykyinen, rautatiekuljetuslain 8 a §:n 3 momentissa säädetty poikkeus koskee taajamajunaliikennettä. Käsitettä on ehdotettu päivitettäväksi nykyisin yleisesti käytössä olevaksi ”lähijunaliikenteeksi”.

Yhteysväleistä, joita poikkeus koskisi, säädettäisiin jatkossa valtioneuvoston asetuksella, jotta niiden muuttaminen olisi mahdollista nopeammin yhteysvälien muuttuessa. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää kannatettavana ehdotusta yhteysvälien määrittämisestä lain sijaan asetuksessa, jotta muuttuviin tilanteisiin voidaan tulevaisuudessa reagoida joustavasti. Tämä on liikenne- ja viestintäministeriön näkemyksen mukaan merkittävä parannus voimassa olevaan tilanteeseen, kun poikkeuksen piiriin kuuluvista yhteysväleistä on säädetty lain tasolla rautatiekuljetuslain 8 a §:n 3 momentissa.

Asetuksessa lueteltaisiin yhteysvälit, joihin lisättäisiin nykyisiin verrattuna Kymenlaakson lähijunaliikenteen väli Kouvola-Kotka, joka on liikenne- ja viestintäministeriön julkisen palveluvelvoitteen mukaisesti sopimaa liikennettä. Lisäksi lisättäisiin lähiliikenteen väli Tampere-Nokia, sillä myös kyseisellä yhteysvälillä harjoitetaan nykyään sellaista kaupunki-,

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite: Eteläesplanadi 4, Helsinki
Postiosoite: PL 31, 00023 Valtioneuvosto
Puhelin: 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@gov.fi
kirjaamo.lvm@gov.fi

esikaupunki- ja alueellista raideliikennettä, joka olisi tarkoituksenmukaista lisätä poikkeusten alaan.

Korvausta koskevista säännöksistä ehdotetaan edelleen poikettavaksi lähijunaliikenteessä. Lähijunaliikenteessä uudenkin asetuksen mukaiset korvaukset jäisivät todennäköisesti alhaisiksi, ja tätä varten ei olisi tarkoituksenmukaista perustaa raskasta järjestelmää korvausten käsittelyä varten. Myöskään säännöksiä ateria- ja majoittamisvelvollisuudesta ei pidetä tarkoituksenmukaisena soveltaa lähijunaliikenteessä.

*Poikkeukset historialliseen ja matkailukäyttöön tarkoitettujen palvelujen osalta*

Esityksessä ehdotetaan käytettäväksi uuden asetuksen mukaista mahdollisuutta jättää soveltamatta sen säännöksiä eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta palveluun, jota harjoitetaan yksinomaan historialliseen käyttöön, esimerkiksi museoliikenteessä. Poikkeus ehdotetaan tehtäväksi, koska vastaisuudessa myös toimiluvalliset rautatieyritykset voivat tarjota tällaisia palveluja ja on perusteltua, että samanlaista palveluntarjontaa kohdellaan yhdenvertaisesti. Poikkeuksen piiriin tulisi laajuudeltaan vähäinen, esimerkiksi kausiluontoinen liikennöinti, museokalustolla.

*Laki liikenteen palveluista*

Liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 58 §:än, jossa säädetään varautumisvelvollisuudesta, mukaan lukien valmiussuunnitelman laatimisesta, ehdotetaan tehtäväksi muutos. Valmiussuunnitelmaan on mainitun pykälän 3 momentin mukaan sisällytettävä tiedot siitä, minkälaista apua rautatieyritys tarjoaa matkustajille vanhan rautatievastuuasetuksen 18 artiklan mukaisesti, jos liikennepalveluissa ilmenee vakava häiriö. Säännös perustuu rautatiemarkkinadirektiivin 13 a artiklan 3 kohdan vaatimukseen. Momentin sisältämä viittaus on tarpeen päivittää viittaukseksi uuden rautatievastuuasetuksen 20 artiklaan. Mainitun artiklan 6 kohta sisältää myös vaatimuksen siitä, että valmiussuunnitelmien on sisällettävä hälytys- ja tietojärjestelmien esteettömyyttä koskevia vaatimuksia.

Lisäksi liikennepalvelulain 186 §:ään, joka sisältää säännöksen matkustajien ja kuluttajien oikeuksien osalta toimivaltaisista viranomaisista, ehdotetaan teknisluontoista muutosta. Viranomaisten toimivallanjakoon ei tehtäisi muutoksia. Myös lain 255 a §:n seuraamusmaksuja koskeva viittaussäännös päivitettäisiin.